

Załącznik do artykułu Lidii Mazowieckiej „Blaski i cienie mediacji”

Projekt roboczy z dnia 15 października 2009 r. przygotowany przez prof. Ewę Bieńkowską i prokurator Lidie Mazowiecką

Ustawa

z dnia....

O mediatorach i zasadach prowadzenia mediacji w sprawach skierowanych przez organa procesowe

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1

Ustawa określa wymogi dotyczące mediatorów oraz zasady i tryb postępowania mediacyjnego w sprawach skierowanych do tego postępowania przez organy procesowe na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Art. 2

§ 1. Mediacja to próba doprowadzenia do ugodowego, satysfakcjonującego obie strony rozwiązania konfliktu na drodze dobrowolnych negocjacji prowadzonych przy udziale trzeciej osoby, neutralnej wobec stron i ich konfliktu, czyli mediatora, który wspiera przebieg negocjacji, łagodzi powstające napięcia i pomaga – nie narzucając żadnego rozwiązania – w wypracowaniu porozumienia.

§ 2. Mediacja może mieć charakter bezpośredni, gdy strony konfliktu spotykają się w obecności mediatora, albo pośredni, jeżeli strony konfliktu nie spotykają się, a rolą mediatora jest pośredniczenie między nimi.

§ 3. W miarę potrzeby w mediacji może uczestniczyć więcej niż jeden mediator (komediator).

Art. 3

Mediacja może być prowadzona w sprawach:

- karnych,
- o czyny karalne nieletnich,

- cywilnych, w tym rodzinnych, gospodarczych, z zakresu prawa pracy,
- administracyjnych,
- o wykroczenia.

Rozdział 2

Zasady postępowania mediacyjnego

Art. 4

§ 1. Udział w mediacji jest dobrowolny i może mieć miejsce tylko wówczas, gdy strony swobodnie wyrażą na nią zgodę. Strony mogą wycofać zgodę w każdym momencie w trakcie mediacji.

§ 2. Mediator prowadzi mediację w sposób bezstronny.

§ 3. Mediator nie udziela porad prawnych, lecz w razie potrzeby może udzielić stronom informacji; może też zachęcać strony do korzystania z fachowej pomocy prawnej.

Art. 5

§ 1. Mediacja jest postępowaniem niejawnym. Mediator może ujawnić okoliczności, o których dowiedział się w trakcie postępowania mediacyjnego jedynie wówczas, gdy wyrażą na to zgodę strony postępowania.

§ 2. Mediator ma jednak obowiązek poinformowania właściwych organów o okolicznościach, które mogą świadczyć o popełnieniu lub groźbie popełnienia przestępstw, o których mowa w art. 178a k.p.k. [przepis ten od 2015 r. istnieje w k.p.k.].

Art. 6

§ 1. Nie wolno przesłuchiwać mediatora jako świadka co do okoliczności, o których dowiedział się w trakcie postępowania mediacyjnego [przepis ten od 2015 r. istnieje w k.p.k.].

§ 2. W charakterze świadków nie wolno również przesłuchiwać co do okoliczności, o których była mowa w trakcie postępowania mediacyjnego, jego stron ani innych uczestników.

§ 3. Stron może wyrazić zgodę na zwolnienie z obowiązku tajemnicy mediacji w odniesieniu do okoliczności, które dotyczą jej osoby i wypowiedzi.

Art. 7

Postępowanie mediacyjne prowadzi się w miejscu neutralnym dla stron w warunkach zapewniających poufność i bezpieczeństwo.

Rozdział 3

Mediatorzy

Art. 8

§ 1.

Mediatorami są:

- mediatorzy zawodowi,
- mediatorzy społeczni.

§ 2. Mediatorem zawodowym może być osoba:

- powyżej 26. Roku życia, posiadająca pełnię praw cywilnych i obywatelskich,
- posiadająca wiedzę z zakresu problematyki, której dotyczy mediacja,
- wpisana na listę mediatorów, o której mowa w art. 11 ustawy.

§ 3. Mediatorem społecznym może być osoba posiadająca:

- pełnię praw cywilnych i obywatelskich,
- wiedzę z zakresu problematyki, której dotyczy mediacja.

§ 4. Mediatorem zawodowym nie może być czynny zawodowo sędzia, prokurator, adwokat, radca prawny, kurator sądowy, notariusz, komornik oraz aplikanci do tych zawodów, referendarz sądowy oraz asystent sędziego, a także funkcjonariusz Policji i pracownik Służby Więziennej, jak również syndyk.

§ 5. Mediatorzy zawodowi i społeczni mają obowiązek odbycia wstępnego szkolenia przed podjęciem swoich obowiązków, jak również stałego podnoszenia kwalifikacji zawodowych w zakresie mediacji, w szczególności poprzez uczestniczenie w szkoleniach i innych formach doskonalenia zawodowego.

§ 6. Standardy podstawowego szkolenia dla mediatorów zawiera Załącznik nr 1 do ustawy.

§ 7. Odrębne przepisy mogą wprowadzać dodatkowe wymogi dla uzyskania statusu mediatora zawodowego oraz dodatkowe wymogi dotyczące zakresu szkolenia.

Art. 9

§ 1. Mediatorzy zawodowi mogą działać indywidualnie lub jako przedstawiciele organizacji pozarządowych, które prowadzą mediacje w ramach swojej działalności statutowej, albo jako pracownicy ośrodków mediacyjnych powołanych przez organy samorządu.

§ 2. Organizacje pozarządowe oraz ośrodki mediacyjne, o których mowa w § 1, muszą posiadać wpis na listę, o której mowa w art. 11 ustawy. Warunkiem uzyskania wpisu jest posiadanie przez organizację lub ośrodek mediacyjny przynajmniej jednego przedstawiciela, który spełnia wymogi dotyczące mediatora zawodowego.

Art. 10

Mediatorzy społeczni działają przy mediatorach zawodowych i prowadzi mediacje w sprawach wyznaczonych przez mediatora zawodowego.

Art. 11

§ 1. Listy osób oraz organizacji pozarządowych i ośrodków mediacyjnych uprawnionych do prowadzenia postępowań mediacyjnych prowadzi się w sądach okręgowych.

§ 2. Wpisu na listę dokonuje prezes sądu okręgowego na wniosek osoby albo organizacji lub ośrodka ubiegających się o wpis po stwierdzeniu, że spełniają wymogi, o których mowa w art. 8 § 2 i § 5 oraz art. 9 § 2 ustawy.

Art. 12

§ 1. Prezes sądu okręgowego skreśla z listy osobę:

- na jej prośbę;
- w razie jej śmierci;
- w przypadku chociażby ograniczenia zdolności do czynności prawnych;
- w razie pozbawienia prawomocnym wyrokiem sądowym praw publicznych lub prawa do wykonywania zawodu;
- w razie stwierdzenia niewykonywania lub nienależytego wykonywania obowiązków związanych z prowadzeniem mediacji.

§ 2. Prezes sądu okręgowego skreśla z listy organizację lub ośrodek w razie braku przynajmniej jednego przedstawiciela, o którym mowa w art. 9 §2, a także w razie ich likwidacji.

§ 3. Na decyzję prezesa sądu okręgowego przysługuje w ciągu miesiąca od daty wydania decyzji skarga do prezesa sądu apelacyjnego.

Rozdział 4

Wszczęcie postępowania mediacyjnego

Art. 13

§ 1. Po otrzymaniu postanowienia organu procesowego o skierowaniu sprawy do mediacji mediator wykonuje w ciągu 7 dni roboczych czynności wstępne, polegające na:

- zapoznanie się z treścią postanowienia i załącznikami;
- skontaktowaniu się ze stronami;
- udzielenia stronom szczególnych informacji o istocie i zasadach prowadzenia postępowania mediacyjnego, a w szczególności poinformowaniu stron o możliwości wycofania zgody na udział w postępowaniu mediacyjnym w każdym jego momencie;
- uzyskaniu potwierdzenia przez strony na udział w postępowaniu mediacyjnym.

§ 2. Jeżeli strony nie potwierdziły zgody albo odmówiły udziału w postępowaniu mediacyjnym, mediator niezwłocznie zwraca sprawę organowi procesowemu.

§ 3. Mediator zawodowy może odmówić prowadzenia mediacji z ważnych powodów, o czym niezwłocznie powiadamia organ procesowy, który skierował sprawę do mediacji.

§ 4. Jeżeli prowadzenia mediacji odmawia mediator społeczny, niezwłocznie powiadamia o tym mediatora zawodowego.

Art. 14

Jeżeli strony potwierdziły zgodę na udział w postępowaniu mediacyjnym, mediator wszczyna postępowanie. Wszczęcie postępowania następuje najpóźniej następnego dnia po upływie 7 dni od chwili otrzymania postanowienia o skierowaniu sprawy do mediacji.

Art. 15

§ 1. Czas trwania postępowania mediacyjnego liczy się od dnia wszczęcia postępowania mediacyjnego.

§ 2. Data podpisania ugody lub innego zakończenia postępowania mediacyjnego jest datą zakończenia postępowania mediacyjnego.

Rozdział 5

Tryb prowadzenia postępowania mediacyjnego

Art. 16

§ 1. Po wszczęciu postępowania mediacyjnego mediator nawiązuje kontakt ze stronami i ustala, czy chcą one uczestniczyć w mediacji bezpośredniej czy pośredniej.

§ 2. W przypadku mediacji pośredniej mediator przekazuje stronom ich wypowiedzi i oczekiwania oraz pomaga w uzyskaniu porozumienia.

§ 3. Jeżeli strony wybrały mediację bezpośrednią, mediator niezwłocznie ustala z nimi termin i miejsce spotkania mediacyjnego.

Art. 17

§ 1. Każda strona może wskazać osoby, które mogą wziąć udział w postępowaniu mediacyjnym; mediator dba o zachowanie zasady nienaruszania równowagi stron.

§ 2. Jeżeli stroną postępowania mediacyjnego jest małoletni lub nieletni, prawo do udziału w postępowaniu mediacyjnym przysługuje jego rodzicom lub opiekunowi.

Art. 18

§ 1. Po zakończeniu postępowania mediacyjnego mediator sporządza sprawozdanie, które zawiera:

- sygnaturę sprawy oraz dane mediatora,
- informację o liczbie, terminach i miejscach spotkań wraz ze wskazaniem osób biorących w nich udział, albo informację o tym, że mediacja miała charakter pośredni,
- informację o wyniku postępowania,
- podpis mediatora.

§ 2. Jeżeli mediację prowadził więcej niż jeden mediator, w sprawozdaniu uwzględnia się informacje na ten temat.

§ 3. W przypadku zawarcia ugody stanowi ona załącznik do sprawozdania.

§ 4. Mediator niezwłocznie przekazuje sprawozdanie organowi procesowemu, który skierował sprawę na drogę postępowania mediacyjnego. Odpis sprawozdania mediator przekazuje stronom.

Rozdział 6

Uгода mediacyjna

Art. 19

Mediator dba, aby ugoda była zgodna z obowiązującymi przepisami prawa i zasadami współżycia społecznego oraz nie służyła obejściu prawa.

Art. 20

§ 1. Ugoda powinna zawierać dane dotyczące stron konfliktu, określenie jej przedmiotu i zobowiązań oraz sposobu i terminu ich wykonania, a w razie potrzeby inne zapisy, których życzą sobie strony.

§ 2. Dodatkowe wymogi dotyczące treści ugody zawierają odrębne przepisy.

§ 3. Ugodę podpisują strony konfliktu. Jeżeli strony lub jedna z nich nie może podpisać ugody, mediator odnotowuje ten fakt w sprawozdaniu i podaje przyczyny niemożności złożenia podpisu.

Rozdział 7

Przechowywanie dokumentacji

Art. 21

Mediator zapewnia taki sposób przechowywania dokumentacji, który uniemożliwia dostęp do niej osób nieupoważnionych.

Art. 22

§ 1. Akta każdej sprawy zawierają:

- kolejny numer repertorium;
- postanowienie o skierowaniu sprawy do postępowania mediacyjnego wraz z załącznikami;

- potwierdzenie korespondencji ze stronami lub notatki służbowe o innych sposobach komunikowania się z nimi;
- notatki dotyczące spotkań ze stronami poprzedzającymi pierwsze wspólne spotkanie mediacyjne;
- notatki o spotkaniach mediacyjnych zawierające informacje o datach i miejscach oraz osobach uczestniczących w spotkaniach;
- odpis sprawozdania dla organu procesowego wraz z odpisem ugody, jeżeli została zawarta;

§ 2. Akta przechowuje się przez 2 lata od chwili zakończenia postępowania mediacyjnego.

Rozdział 8

Wynagrodzenie mediatora

Art. 23

Mediator zawodowy otrzymuje wynagrodzenie. Jeżeli mediację prowadzi więcej niż jeden mediator, wynagrodzenie otrzymuje każdy z nich.

Art. 24

Wynagrodzenie mediatora zawodowego określa się według zasad regulujących opłaty za czynności adwokackie z tytułu pomocy prawnej udzielanej z urzędu.

Art. 25

Mediator społeczny otrzymuje ryczałt za przeprowadzenie postępowania mediacyjnego.

Rozdział 9

Przepisy końcowe

Art. 26

Tracą moc:

Art. 27

Ustawa wchodzi w życie po upływie roku od dnia ogłoszenia.